

Vrijdag 3 september 1915 – ochtendeditie

Men schrijft ons uit Maastricht:

De scheepvaart op het kanaal Luik-Maastricht is zeker even druk als in normale tijden, misschien nog drukker. Vooral van Slavante tot aan de Belgische sluis ligt schip aan schip. Dit komt doordat het schutten en onderzoeken van de schepen door de Duitsers zoveel tijd in beslag neemt. Er schijnt nog een tweede onderzoek te gebeuren te Haccourt, en nadat men, een poosje geleden, daar nog brieven of andere smokkelwaar gevonden had, is men te Petit Lanaye dubbel streng. Volgens de schippers mogen ze tot op 1000 meter van de grens hun schip niet verlaten. Moet er noodzakelijk iets gehaald worden, dan gaat een Duitser mee. In een herberg mogen ze niet komen.

In gewone tijden worden de schepen meestal door sleepboten of paarden getrokken. Thans doen het de schippers zelf met hun vrouwen en kinderen, waardoor ze 3 weken nodig hebben om van Luik naar Maastricht te komen. In dit geval zijn de schepen geladen. Het zijn nog steeds steenkolen, cokes en stenen, die uit België komen. Nu ook veel kolen voor Nederland. Naar België gaan meest lege schepen, maar ook verscheidene, geladen met mijnhout, dat uit de Kempen komt.

Wij lezen in het Volk, dat Camille Huysmans, de secretaris van het internationaal socialistisch bureau, die van het Duitse bestuur in België vergunning had gekregen, elke maand een dag of tien in Den Haag (waarheen het bureau is verplaatst) te vertoeven, daar sedert een paar maanden niet meer is geweest. Blijkbaar is de vergunning ingetrokken, doch waarom weet niemand, ook Huysmans zelf niet, zegt het Volk, en herinnert voorts dat de verplaatsing van het bureau

is geschied mede in opdracht van de Duitse en Oostenrijks-Hongaarse partij en vakbeweging.

Van Belgische zijde.

Het Belgische gezantschap te 's Gravenhage doet mededeling van een nauwgezet en onpartijdig onderzoek, ingesteld nopens maatregelen van gewelddadigheid en slechte behandeling door de Duitse autoriteiten eerst in België, toen in Duitsland toegepast tegen werklieden van de centrale werkplaatsen van Luttre, omdat zij hadden geweigerd het werk te hervatten.

Aan het zeer uitvoerig chronologisch overzicht is het volgende ontleend: Ten eerste heeft de Duitse overheid te Luttre-Pont-à-Celles getracht de werklieden te doen verhongeren, door een verbod aan iedereen, hun eten of geld te geven en later door de personen, aangewezen om hulp te bieden, te doen arresteren. Ook moeten de werklieden bedreigd zijn met het in brand steken van hun huis, in gevangenschap naar Duitsland te worden gevoerd of inkwartiering bij hen van Duitse werklieden.

Voorts zijn er huiszoekingen gedaan en gijzelaars genomen (vader, moeder, vrouw of kind, waaronder een meisje van 14 jaar). Arrestatie van vrouwen van werklieden was aan de orde van de dag. De Duitse officieren beledigden de werklieden, die van hun patriottische gevoelens blijk gaven.

Negen dagen voor hun vertrek naar Duitsland werden de werklieden opgesloten gehouden in spoorwagens 3^e klasse en zelfs in een beestenwagen en in zo groten getale, dat zij slechts zittend of hurkend konden slapen. Zij mochten er slechts uit om aan hun natuurlijke behoeften te voldoen. De beestenwagen was niet vooraf gereinigd en verspreidde een vreselijke lucht.

Na de zesde dag kregen de opgeslotenen niets anders dan water en brood.

De bevolking werd op alle mogelijke manieren bedreigd, gebrutaliseerd en gehinderd, doch bewaarde haar kalme en waardige houding.

Later werden de werklieden in groepen van ongeveer 50 tegelijk naar Westfalen gezonden, waar zij in geheel onvoldoende mate spijs en drank kregen. Te Keulen moesten zij in een kelder van het station overnachten. Bij hun aankomst in het interneringskamp werd er een gekleurde letter Z op hun rug en op hun been aangebracht. Een deel van hen werd eenvoudig behandeld als misdadigers en de zwaarste arbeid werd hen opgelegd en opzettelijk maakte men dat werk zo pijnlijk, zo gevaarlijk en zo ongezond mogelijk.

Voorts verhinderden de bewakers hen om rust nemen. Wanneer een werkmans een ogenblik opstond om van het werk uit te rusten, gaf men hem stokslagen of stoten met de geweerlof of werd hij met de bajonet geprikt. Elke fout door één werkmans begaan werd op allen gewroken.

In het algemeen was de voeding ten enenmale onvoldoende, slecht en zelfs ongezond.

Meermalen was het eten bedorven, maar toch waren de mensen gedwongen het te eten, daar de honger hen, die de gehele dag in de open lucht moesten arbeiden, zeer kwelde.

Wanneer de arbeiders gedurende het werk ziek werden van honger, bepaalden de bewakers zich ertoe hen aan de kant van de weg neer te leggen, waar zij, hetzij aan de regen, hetzij aan de zon waren blootgesteld.

Het voedsel was dikwijls samengesteld uit ingrediënten, die men in België slechts voor veevoeder gebruikt. Slechts enkelen hadden dekens, de anderen sliepen zonder dek op planken. Elke inbreuk op de reglementen werd op de strengste en wreedste wijze gestraft, o.a. werden de delinquenten gedwongen enige uren lang te draven met een zak stenen op de schouder, of werden zij vastgebonden aan een boom in de volle zon.

Vier werklieden zijn ernstig ziek geworden en moesten in het interneringskamp blijven, vele anderen zijn na hun terugkomst in het vaderland ziek geworden, ongetwijfeld ten gevolge van de mishandelingen.

Toen een deel der werklieden, gebroken door de ontberingen en het lijden, zich gewonnen gaven, hebben zij de anderen met zich meegesleept.

Het rapport verklaart dat hun niets kwalijk te nemen is, daar zij, zover hun krachten toelieten, weerstand hebben geboden.

Bij hun aankomst de 2e juli te Luttre, getuigden hun vermagerde gelaatstrekken en hun versomberd oog voldoende van hun lijden en uitputting.

Het rapport eindigt met een hulde aan het prachtige gedrag van de bevolking van Pont-à-Celles en omstreken.

Vrijdag 3 september 1915 – avondeditie

Belgische vluchtelingen.

Het stoomschip Copenhagen is gisteravond met 509 Belgische vluchtelingen van hier naar Londen vertrokken.

Parijs, 2 september. Officiële mededeling van hedenavond:

In antwoord op de beschieting van Nieuwpoort stad heeft de Franse artillerie in de sectoren Steenstrate en Boezinge met goed gevolg de batterijen en de troepen van de vijand beschoten.